

ZD Ljubljana Center
CPZOPD
Metelkova ulica 9, 1000 Ljubljana

Jože Hren
Ministrstvo za zdravje RS
Štefanova ul.5 Ljubljana

mag. Rajko VAJD, dr. med., spec.
predstojnik ZDL Center

Andrej Kastelic
CZOPD Ljubljana

izr. prof. dr. Antonija Poplas Susič, dr. med., spec.
ZD Ljubljana, vodja delovne skupine za reševanje problematike nedovoljenih drog v Ljubljani

Ljubljana, dne 24. 11. 2020

Zadeva: Poziv CPZOPD Ljubljana k sodelovanju z nevladnimi organizacijami na področju drog in zasvojenosti

Zveza NVO na področju drog in zasvojenosti (v nadaljevanju Zveza) se pridružuje Društvu Stigma v pozivu CPZOPD Ljubljana k spoštljivemu dialogu in boljšemu sodelovanju z nevladnimi organizacijami na področju drog in zasvojenosti. Na terenu zaznavamo stiske uporabnikov in uporabnic vključenih v program nadomestne terapije, ki ostajajo prezrte, kljub našemu vztrajnemu opozarjanju in želji po ustreznejših rešitvah.

Uporabniki naših organizacij, ki delujejo v Ljubljani, od začetka septembra poročajo o zniževanju nadomestne terapije v okviru CPZOPD Ljubljana. Uporabniki, ki prejemajo nadomestno terapijo, so morali podpisati terapevtski dogovor, v katerem se jim je prepovedalo zadrževanje na javnih površinah v okolici ZD Metelkova. Ta dogovor je vključeval tudi sankcioniranje osumljenih preprodajalcev drog, za kar menimo, da so pristojne druge službe (policija in sodstvo).

V marcu 2020 je Društvo Stigma skušalo opozoriti CPZOPD Ljubljana na težave uporabnikov drog, ki so imeli težave z nakupom drog in so se želeli vključiti v nadomestno terapijo, a za to ni bilo posluha. Na težave uporabnikov in težave z vključevanjem v program nadomestne terapije so opozorili MOL, Ministrstvo za zdravje in Varuha človekovih pravic. V septembru 2020 je društvo preko e-pošte opozorilo Ministrstvo za zdravje in koordinatorja mreže CZOPD na sporni terapevtski dogovor in jih pozvalo k razjasnitvi okoliščin in iskanju ustreznejših rešitev. Od takrat so tudi druge organizacije (Šent, Kralji ulice) znotraj naše Zveze poročale o

podobnih izkušnjah uporabnikov na CPZOPD Ljubljana. Društvo Stigma je še naprej opozarjalo na težave z zniževanjem nadomestne terapije in na druge težave, povezane z epidemijo virusa Covid-19. Na poziv k sodelovanju in dialogu ni bilo odziva v obliki sestanka, konkretnjšega vsebinskega sodelovanja oz. zaznanih sprememb na terenu.

Zmanjševanje zdravila naj bi bilo postopno in lahko po potrebi traja tudi več mesecev, ob čemer je potrebna še posebna pozornost in spremljanje vsakršnega dodatnega uživanja opiatov. Ob nenadni prekinitvi prejemanja opioidov se lahko sproži odtegnitveni sindrom. Kot uči in kaže zdravstvena stroka, je zato treba pred prekinitvijo odmerek zniževati postopoma. Bolnikom je treba zato jasno in podrobno svetovati glede opiatne tolerance in tveganj ponovitve bolezni, vključno z letalnim prevelikim odmerkom.

V Zvezi razumemo, da je za uspešno sodelovanje zdravnika in bolnika ključno spoštovanje medsebojnih dogovorov, pravil, vendar kršitve ne bi smele pomeniti omejitve dostopa do zdravil in zdravljenja. Z nadziranjem javnih površin, ki niso del ZD Metelkova, je po našem mnenju presežen okvir odnosa med bolnikom ter zdravnikom. Tovrstno ravnanje poseže v pristojnosti drugih služb in organov, ki so zadolžene za nadzor nad upoštevanjem ukrepov proti širjenju okužbe virusa Covid-19, javnega reda in miru ter preganjanja kaznivih dejanj (preprodaja drog, nasilje, ipd.)

Verjamemo, da obstajajo ustrežnejše rešitve, ki bi razbremenile koncentracijo uporabnikov v bližini ZD Metelkova. Ključno je, da se tovrstnih vprašanj lotimo skupnostno in v procesu sodelujejo vsi pomembni deležniki iz lokalne skupnosti, kakor tudi pristojna ministrstva. Zveza NVO na področju drog in zasvojenosti predlaga:

- skupni sestanek z namenom vzpostavitve nadaljnjega dolgoročnega sodelovanja, ki temelji na medsebojnem spoštovanju,
- spremembo dogovora med CPZOPD Ljubljana in bolnikom, ki bi v primeru kršitev medsebojnih dogovorov in pravil, predvideval ustrežnejše rešitve in posledice,
- CPZOPD vzpostavi prožnejši način podeljevanja nadomestne terapije in vključevanja v program,
- da se nadzor nad upoštevanjem ukrepov za zaježitev okužb z virusom Covid-19 prepusti pristojnim službam in organom.

V preteklosti je CPZOPD Ljubljana že sprejel pozitivne ukrepe, kot na primer podeljevanja nadomestne terapije za daljše obdobje. Poleg tega smo nevladne organizacije z drugimi CPZOPD (še posebej Pivka in Logatec) uspešno sodelovali tudi v prvem valu epidemije pri podeljevanju nadomestne terapije z mobilnimi enotami. Nevladne organizacije in zaposleni na CPZOPD Ljubljana lahko le pridobimo s skupnim sodelovanjem ter medsebojno izmenjavo, idej, predlogov, znanj. V Zvezi NVO na področju drog in zasvojenosti ne vidimo razloga, da sodelovanje, ki bi temeljilo na medsebojnem spoštovanju, potrpežljivosti in vztrajnosti, ne bi bilo uspešno.

Zadrževanje uporabnikov drog na širšem območju ZD Metelkova in Tabora ni nekaj novega, saj se uporabniki tam zbirajo že več kot 20 let. Po zaprtju območja »za zidom« se problematika ni povečala, postala je le bolj vidna lokalni skupnosti. Težave ne bomo rešili z represivnimi

ukrepi, saj ti povzročajo le premeščanje problematike na različne dele mesta. Uporabniki drog bodo drogo še vedno uporabljali. Če to ne bo mogoče v zaprtih (kontroliranih) prostorih, bodo to počeli na ulici, kar pa povzroči vidne probleme – javna in nehijska uporaba, odvržen pribor, kar predstavlja javnozdravstveno tveganje tako za uporabnike drog, kot tudi za lokalno skupnost.

Epidemija virusa Covid-19 je zopet razgalila vprašanja, ki so leta 2016, po zaprtju območja »za zidom«, ostala nerešena. Delovanje dnevnih centrov, ki za mnoge predstavlja edino možnost preživljanja časa tekom dneva, je v tem trenutku omejeno. Epidemiološke razmere in preventivni ukrepi proti širjenju virusa Covid-19 zahtevajo, da se programi izvajajo v zmanjšanem obsegu. Kapacitete programov so omejene, zaradi česar uporabniki več časa preživijo na prostem, kar bo v zimskih mesecih in ob nižjih temperaturah predstavljalo še večjo težavo. Problematika zbiranja uporabnikov drog in javne uporabe drog pa spet postaja bolj vidna lokalni skupnosti.

Na zgoraj omenjene probleme organizacije, ki delujejo v okviru Zveze NVO na področju drog in zasvojenosti, opozarjamo že dlje časa. Skušamo predstaviti in uresničiti nekatere predloge (npr. varne sobe, nastanitev oseb po principu »housing first«, Nalacson za domov,...), ki jih razumemo kot rešitve, saj bi povzročile pozitivne spremembe med uporabniki drog, lokalno skupnostjo, zdravstvenimi institucijami in nevladnimi organizacijami na tem področju.

Zavedamo se, da se soočamo s kompleksnimi vprašanji, ki jih ne more rešiti nihče izmed nas brez sodelovanja vseh udeleženih v problem in rešitev. Zato znova vabimo vse strani k spoštljivemu, mirnemu in vztrajnemu dialogu.

Člani in članice

Zveze NVO na področju drog in zasvojenosti